

hæves af de tilsyns- og klageinstanser, der kun fører legalitetskontrol, f.eks. det almindelige kommunaltilsyn (tilsynsråd og Indenrigsministeriet).

En undersøgelse foretaget af tidsskriftet Danske kommuner i 1996 viste, at én ud af otte kommuner førte åbne postlister. Ifølge kommunernes egne oplysninger til undersøgelsen brugte de i gennemsnit 5,5 timer om ugen på at udarbejde postlister - her var både kommuner med interne og kommuner med åbne postlister medregnet.

Det fremgår af beretningen fra Folketingets Ombudsmand fra 1994 (side 79), at Justitsministeriet og Finansministeriet har haft den opfattelse, at borgerne ikke havde ret til aktindsigt i postlister ifølge den nuværende offentlighedslov. Justitsministeriets Lovafdeling har anført den meget besynderlige begrundelse, at en almindelig adgang til postlister ville kunne føre til, at journalister og andre ville kunne få mulighed for at identificere sager, som de ellers ikke ville have kendskab til. Ministerierne har åbenbart haft den opfattelse, at det skulle være så svært som muligt at udnytte offentlighedsprincippet. Ombudsmanden fastslår i sin udtalelse, at de postlister, der faktisk udarbejdes i dag, er omfattet af offentlighedsprincippet. Den omstændighed, at der ikke i dag gælder en pligt til at føre postlister, kan naturligvis ikke føre til, at lister, der faktisk føres, er undtaget. Det fremgår af Landbrugs- og Fiskeriministeriets skrivelse til Folketingets Retsudvalg i foråret 1995 (B 60, folketingsåret 1994-95, bilag 7), at dette ministerium på det tidspunkt fortsat levede i en vildfarelse på dette punkt. De holdninger, der herved er kommet til udtryk fra ministerier, understreger, hvor vigtigt det er at gennemføre lovregler om journal- og postlister.

7. Det er vigtigt, at alle synspunkter kan komme frem i en lovgivningsproces og gerne så tidligt som muligt. Det er ikke mindst vigtigt for Folketinget, at forskellige oplysninger og vurderinger kommer frem så tidligt som muligt. Det er derfor på tide at ophæve den generelt formulerede undtagelse i offentlighedsloven for sager om lovgivning, der gælder, indtil lovforslag er fremsat for Folketinget. Indtil dette tidspunkt giver bestemmelsen faktisk mulighed for at undtage f.eks. betænkninger og andre sagkyndige udtalelser, synspunkter fra interesseorganisationer f.eks. Kommunernes Landsforening m.fl. Om denne undtagelse har professor Lars Nordskov Nielsen anført, at den »er i hvert fald ikke godt stemmende med ellers anerkendte demokratiske forestillinger om værdien af offentlig information og debat som grundlag for væsentlige politiske beslutninger« (Juristen, maj 1992).

Andre har også anbefalet, at den særlige begrænsning af offentlighedsprincippet vedrørende lovforberedelse fjernes, f.eks. projektgruppen ved Danmarks Journalisthøjskole vedrørende elektronisk aktindsigt (Frøbert, Minke og Mulvad, 3. delrapport, »Lovgivning og demokrati i IT-alderen«, december 1998). Forslaget er i god overensstemmelse med overvejelserne på konferencen om kvalitet i lovgivningen, der blev afholdt den 1.-2. oktober 1998 på foranledning af Folketingets formand Ivar Hansen.

SF's lovforslag betyder, at lovforberedelse bringes på linje med andre sager. Den del af forberedelsen, der foregår i et ministerium, ved brevveksling mellem ministerier eller på møder mellem ministre, kan undtages. Samtidig præciseres det i § 10, nr. 2, at også brevveksling mellem ministerier, direktorater og styrelser undtages. Den del af lovforberedelsen, der foregår ved andre eksterne aktiviteter, herunder betænkninger, henvendelser fra organisationer m.v., skal være offentligt tilgængelig. Det er uacceptabelt med en generel undtagelse fra offentlighedsprincippet vedrørende forberedelse af lovgivning; der er tværtimod et stort behov for, at offentligheden på et tidligt tidspunkt kan blande sig.

8. Den nugældende offentlighedslov omfatter større selskaber m.v., jf. § 1, stk. 2. Borgere, der ikke er tilfredse med disse selskabers forvaltning af offentlighedslovens regler, er for hovedparten af de nævnte selskabers vedkommende henvist til at rejse sag ved domstolene, idet der ikke findes nogen administrativ klageadgang. Det tager meget lang tid at få behandlet en sag ved domstolene, og der er således grund til at indføre en administrativ klageadgang, som både kan gælde for de nævnte selskaber og for de øvrige halvoffentlige organer, som foreslås omfattet af offentlighedsloven.

Det foreslås, at Indenrigsministeriet bliver klageorgan for disse klagesager. Baggrunden er, at det er hensigtsmæssigt at samle disse klagesager ét sted, at de fleste halvoffentlige organer har tilknytning til kommunerne, og at Indenrigsministeriet som øverste tilsynsmyndighed for kommunerne har faglig ekspertise med hensyn til legalitetskontrol.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Mange opgaver, der tidligere blev varetaget af staten eller kommuner, er i de senere år overladt til halvoffentlige selskaber, fonde m.v., som ikke er omfattet af loven om offentlighed i forvaltningen. Tendensen